

V. **Komandna kutija** (sl. 6) pokazala se u pogonu vrlo korisna i pregledna. Svi instrumenti za registraciju i sklopke montirane su u kutiji od nezardivog čelika, koji je postavljen na zidano postolje obloženo pločicama.

U kutiji se nalazi termograf (1), uređaj za preklapanje (2), regulator temperature (3) i signalne svjetiljke (4). Kada je više agregata za pasterizaciju, onda bolje odgovara komandna ploča, koju nam prikazuje slika 7.

VI. **Kompresor** za upravljajući zrak najbolje da je montiran u podrumu, koji je suh i bez prašine. Usisni priključak za zrak mora imati filter za čišćenje zraka i biti u vezi s vanjskim zrakom. Pogon kompresora pokreće električni motor s klinastim remenom. Kompresor treba da se hladi zrakom. Upravljajući zrak treba da struji od kompresora i još kroz odstranjivač vode, kako bi se uklonila voda, koja je u zraku zbog hlađenja.

ZA NAŠE SELO

SVJETSKI DAN ZDRAVLJA GOD. 1960.
ISKORJENJENJE MALARIJE U SVIJETU

Nakon II. svjetskog rata na temelju Povelje Ujedinjenih naroda osnovana je god. 1948. Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) kao stalna i samostalna organizacija pri Ujedinjenim narodima. To je najviša tekovina međunarodne suradnje u čuvanju i unapređenju zdravlja, suzbijanju i sprečavanju bolesti, a na osnovu suvremene zamisli, da je zdravlje najveće dobro svakog čovjeka i naroda i preduvjet za uspjeh na bilo kojem polju ljudske djelatnosti. Danas su svi slobodni narodi i države učlanjeni u ovu Organizaciju.

Prema Ustavu SZO ona je direktivno i koordinaciono tijelo za sve probleme zdravlja nacionalnog i internacionalnog karaktera. To nije Svjetsko ministarstvo zdravlja, nego stručan forum, koji savjetuje i daje stručnu i materijalnu pomoć nacionalnim zdravstvenim službama za poboljšanje zdravlja na njihovu području.

SZO ima šest komiteta za pojedina područja: Evropa, Afrika, J.-i, Azija, Ist. Mediteran, obe Amerike, zap. Pacifik. Na svojim sastancima iznose ovi svoje područne probleme i donose programe za njihovo rješavanje. Svjetska zdravstvena skupština, koja se sastaje svake godine, kao najviši zdravstveni stručni forum na svijetu, pretresa područne programe i donosi definitivan program rada i budžet SZO za slijedeću godinu. Sredstva za ostvarivanje tog programa pridonose razmjerno prema svojim mogućnostima sve države članice SZO.

Područje djelatnosti SZO je veoma široko i raznovrsno:

Epidemiološka* obavještajna služba, koja je obvezna za sve države članice, međunarodna zdravstvena statistika, standardizacija lijekova, ispitivanje utjecaja atomske energije na ljudsko zdravlje, izjednačenje laboratorijske tehnike, proučavanje i suzbijanje socijalnih bolesti kao tuberkuloze, veneričnih bolesti, malarije, pjegavca, bolesti spavanja, kuge, kolere, gube i t.d., pomoć kod

* za zarazne bolesti

organizacije nacionalnih zdravstvenih služba, mentalna higijena, socijalna medicina i higijena, zdravstveno prosvještavanje i odgoj naroda.

Jedan oblik njenog rada oko popularizacije značenja ove svjetske zdravstvene ustanove i njenih ciljeva je proslava Svjetskog dana zdravlja, koji se slavi svake godine na 7. travnja kao uspomenu na godišnjicu njenog osnutka: 7. IV. 1948. Za tu se proslavu izabire svake godine druga tema, naročito aktualna i značajna za zdravlje čitavog čovječanstva. Ta se tema prema direktivama SZO obrađuje i popularizira u čitavom svijetu na predavanjima, u štampi, na radiu i sl. Ovogodišnja je tema:

Iskorjenjenje malarije u svijetu

Malarija je danas najmasovnija bolest na svijetu. Prema podacima, kojima raspolaže SZO, od malarije je ugroženo oko 500 milijuna ljudi na svijetu. Ako nam je poznato razorno djelovanje malarije u krajevima, gdje je udomaćena, lako si možemo predstaviti, koliko je ona ogromno socijalno zlo za čitavo čovječanstvo. To su milijarde izgubljenih radnih dana zbog bolesti, milijuni preranih smrti, neizmjerne gubici na radnoj snazi i radnoj produktivnosti, nepregledna plodna područja neobrađena i zapuštena, čitava jedna svjetska žetva svake godine izgubljena, izvor najvećeg siromaštva, zapuštenosti i nerazvijenosti milijunskih naroda i država. Jedna petina čitavog čovječanstva zakočena je u svom razvitku i napretku, jer mu vjekovna malarija uništava fizičku i psihičku sposobnost.

I kod nas je malarija kroz vjekove bila naša nacionalna nesreća. Jedna šestina do jedne petine naših ljudi živjelo je u malaričnim područjima teško zdravstveno oštećeni, socijalno, kulturno, ekonomski uništavani. Endemijska* malarija značila je svakog dana za našu zemlju gubitak od par stotina hiljada radnih dana. Čitava Makedonija, Kosovo i Metohija, dalmatinska Bukovica, Ravni Kotari i Neretva, najvrednija područja Crne Gore, Hercegovine, Bosne, južne Srbije i t. d. stoljećima su stradavale od teške hiperendemijske malarije i radi toga su zaostajale u svom razvitku za ostalim krajevima naše domovine.

Već od početka ovog stoljeća radilo se kod nas na suzbijanju ovog teškog socijalnog zla. Liječeni su bolesnici, presušivana su legla malaričnih komaraca, uništavani komarci i njihova legla na baruštinama i u stanovima, poduzimane su sve mjere, koje je suvremena nauka preporučivala, a raspoloživa sredstva dopuštala. Vrijednost i korist tih i takovih nastojanja bila je nepobitna. Zlo je bilo znatno ublaženo, ali nikad potpuno uklonjeno.

Tek nakon II. svjetskog rata god. 1947. osigurana su dovoljna sredstva za sistematsku i korjenitu borbu protiv ove vjekovne socijalne bolesti. U toku rata pronađeno je novo moćno sredstvo za borbu protiv insekata uopće, pa tako i komaraca, koje je obilato iskorišteno u poratnoj antimalaričnoj kampanji. God. 1947. osnovan je u Skoplju Savezni institut za tropske bolesti kao stručna ustanova Komiteta za narodno zdravlje Vlade u Beogradu, a taj institut ima da osposobi potrebne kadrove i organizira borbu protiv endemijske malarije na čitavom državnom teritoriju. Potrebne količine emulzije DDT-a dobivene su kao pomoć izvana. Nakon solidne pripreme započeta je sistematska kampanja već u proljeće god. 1947. u svim malaričnim krajevima, napose u Makedoniji. Uz pomoć vojske i narodnih vlasti ova je kampanja

* na određenom mjestu ograničeno